MAASEUDUN TULEVAISUUS
Maa- ja metsätaloustuottajajärjestön äänenkannattaja – Perustettu 1916

Päätoimittaja
Lauri Kontro
Toimituspäälliköt
Jussi Martikainen
Tiina Taipale

Kenraalien pitää viestiä poliitikoille, että rahaa on liian vähän, mutta kansalle ja ulkomaille pitää kertoa, että vähäkin riittää uskottavaan puolustukseen.

MIKAEL PENTIKÄINEN, HELSINGIN SANOMAT

Kuntauudistus repii hallitusta

Pääministeri Jyrki Kataisen (kok.) johtaman hallituksen yhteiseksi projektiksi kaavailtu kuntauudistus ei ole läpihuutojuttu. Uudistuksesta on nousemassa päähallituspuolueiden kokoomuksen ja SDP:n välille vakava kiista.

Peruspalveluministeri Maria Guzenina-Richardson (sd.) on hämmentänyt hallituskumppaneita sekä myös oppositiota jo useaan kertaan. Hän on esittänyt muun muassa kuntaliitosten vaihtoehdoksi sosiaali- ja terveysalueisiin perustuvaa mallia.

Viime viikolla Guzenina-Richardson toivoi oppositiota mukaan valmistelemaan terveyspalveluiden uudistamista. Seuraavana päivänä hän tarkensi, ettei tarkoittanutkaan keskustaa ja perussuomalaisia, vaan kuntien päättäjiä puoluekannasta riippumatta.

Paineita puolueiden välille tulee siitäkin, että kokoomukselle sopivat myös pakkoliitokset, mutta SDP:lle ei.

Kuntauudistuksesta on suuria erimielisyyksiä myös puolueiden sisällä. Monet kuntien kokoomuslaiset päättäjät eivät hyväksy hallituksen kaavailuja. Esimerkiksi Lapuan kaupunginhallituksen puheenjohtajan Panu Lahdensuon (kok.) mielestä maakunnissa ollaan täysin eri mieltä kuin puoluejohdossa (MT 17.2.).

Huoli on täysin ymmärrettävä, koska palvelut ja päätösvalta karkaavan kauemmaksi. Ruralia-instituutin tekemän tutkimuksen mukaan kuntien hallinto etääntyy maaseudun arjesta kunnissa, joissa maaseutukuntia on liitetty keskuskaupunkiin.

Seinäjoen, Salon ja Kouvolan kuntaliitoksia tutkineen Antti Saartenojan mielestä kuntalaisten etäisyys päättäjiin on pidentynyt sekä maantieteellisesti että henkisesti huolimatta siitä, että tätä kehitystä on pyritty suitsimaan perustamalla aluelautakuntia. Aluelautakuntien merkitystä heikentää, ettei niillä ole valtaa.

Kuntalaisten henkinen etääntyminen päätöksenteosta on jopa vakavampi asia kuin pitkät fyysiset etäisyydet. Kuntalaisia on turha houkutella äänestämään, jos he tuntevat, ettei sillä ole mitään merkitystä. Välinpitämättömyys saattaa heijastua myös nykyisin aktiiviseen vapaaehtoistyöhön.

Hallituksen esittämän kuntauudistuksen kuulemistilaisuudet ovat parhaillaan menossa. Kuulemistilaisuuksissa pitää myös aidosti kuulla kuntien mielipiteitä. Kuntien edustajat tietävät kuitenkin parhaiten, miten palvelut omalla alueella tulisi järjestää.

Pääministeri Jyrki Kataisella on kova työ pitää hallitus yhtenäisenä kuntauudistuksessa.

Kunnilla on jo valmiiksi laajaa yhteistyötä nimenomaan sosiaali- ja terveyspalvelujen järjestämisessä. Pääministerin hallintohimmeleiksi nimittämät kuntayhtymät eivät kaikki toimi tehottomasti. Ottamalla käyttöön parhaat toimintamallit nykyistä laajemmin, voidaan palvelutuotantoa tehostaa huomattavasti.

Hallituspuolueiden yhtenäisyys joutuu kovaan testiin maaliskuussa, jolloin hallituksella on edessään kehysneuvottelut. Hallituksen pitäisi pystyä sopimaan, miten Suomen taloutta sopeutetaan heikenneeseen taloustilanteeseen.

Kokoomuksen ja SDP:n linjaukset verotuksen suhteen poikkeavat erittäin paljon toisistaan. SDP on edelleen tiukasti arvonlisäverotuksen nostoa vastaa eikä kokoomukselle sovi palkkaverotuksen kiristäminen. Tilannetta ei helpota yhtään se, että päähallituspuolueiden kannatuskäyrät osoittavat eri suuntiin.

Hallituksen ajama kuntauudistus on niin suuri ja merkittävä asia, ettei sitä voi toteuttaa hallituksen esittämässä aikataulussa. Sitä ei voi myöskään käyttää poliittisena pelinappulana muita päätöksiä tehtäessä.

Hallituspuolueiden keskinäiset ja sisäiset erimielisyydet osoittavat, että kuntauudistuksesta on tulossa hallituspuolueita yhdistävän projektin sijaan repivä riita.

> **Kuntalaisten etäisyys päättäjiin on pidentynyt sekä maantieteellisesti että henkisesti.**

VIERASYLIÖ

Luontoarvot huomioitava lakiuudistuksessa

Ympäristönsuojelulain kokonaisuudistus on käynnistynyt. Reilut kymmenen vuotta voimassa ollut ympäristönsuojelulaki vaatiikin kipeästi uudistamista. Miten muuten on mahdollista, että maassamme yksi tuotantolaitos on saanut pilata ympäristöään kymmenien kilometrien säteellä aivan luvan kanssa.

Monien ympäristölupapäätösten heikkoutena on luontoarvojen huomiotta jättäminen. Taustalla on se, että luonnonsuojelulaki on nykyisellään aivan liian suppea, ja sen uudistukseen ympäristöministeriö aikookin lähteä valtakunnallisen biodiversiteettityön valmistuttua.

Rauhoitettujen lajien sekä luonnonsuojelualueiden huomioiminen pitäisi jo nykyisellään toteutua, mutta uhanalaiset lajit ja luontotyypit ovat paljolti vailla lainsuojaa ympäristöluvista päätettäessä.

Tätä on vaikea ymmärtää, sillä jo perustuslain mukaan jokaisella on vastuu luonnosta ja sen monimuotoisuudesta. Luonnonsuojelulain uudistuksessa tulee uhattujen lajien ja luontotyyppien saada selkeämpi suoja.

Myös luontotiedon tulee olla vähintäänkin kaikkien virkamiesten saatavilla, jotta ei sen takia tehdä virheellisiä päätöksiä.

Lupaehdot joustavat

Ympäristönsuojelulain uudistuksen tulisi olla kokonaisvaltainen, ja lain pitäisi pystyä vastaamaan ympäristömme tilaan keskeisimmin vaikuttaviin kysymyksiin kuten ilmastonmuutoksen torjuntaan, luonnon monimuotoisuuden säilyttämiseen ja vesistöjen kuormitukseen.

Ympäristönsuojelulain uudistus ei saa rajautua vain nykyisin luvitettuihin toimintoihin, vaan lakiin tulee ennakkoluulottomasti sisällyttää merkittävimpiä ympäristön pilaantumista ja luonnonarvojen heikentymistä aiheuttavia toimintoja ja luoda säätely sellaiseksi, että pilaantumista voidaan mahdollisimman pitkälti ja kustannustehokkaasti torjua.

Nykyisellään ympäristönsuojelulaki ei juuri tarjoa keinoja puuttua maa- ja metsätalouden aiheuttamaan vesistöjen hajakuormitukseen, vaikka kansalaisten oikeuskäsitys laajasti sitä vaatiikin. Tätä edellyttää myös vesipuitedirektiivi, jonka implementointi ontuu.

Ympäristönsuojelulain toimeenpanon yksi keskeinen ongelma on, että lupa tunnutaan käytännössä aina myönnettävän. Lupaehtoja annetaan, mutta niitä noudatetaan vaihtelevasti. Aina ei ymmärretä määrätä riittävän yksityiskohtaisesti. Lupamääräysten noudattamatta jättäminen ei juuri johda mihinkään.

Huomautusten jälkeen tulee kehotuksia ja siihen se yleensä jääkin. Pakkokeinot, uhkasakko ja teettämisuhka, ovat aivan liian kustannustehottomia menetelmiä ja siksi vähäisessä

> **Nyt ei riitä, että sanamuotoja muutetaan.**

käytössä. Ympäristörikoksista tehdään liian vähän tutkintapyyntöjä, syyttäjä jättää usein syyttämättä ja käsittelyajatkin on usein myös harmillisen pitkiä.

Ylipäätään ympäristölainsäädännön tulisi tarjota paljon nykyisempää ketterämmät keinot huolehtia ympäristön tilan säilymisestä hyvänä.

Turhaa byrokratiaa

Ympäristönsuojelulainsäädännön toimivuus heikkenee jälkivalvontaa lisäämällä, koska valvontaresurssit ovat hyvin rajalliset. Jälkivalvonta tulee olemaan paljolti riippuvaista kansalaisten aktiivisuudesta. Oikeus puhtaaseen ympäristöön tulee olla myös henkilöillä, jotka eivät sitä itse kykene valitusten kautta vaatimaan. Kansalaisten tulee olla tältä osin tasavertaisia.

Ympäristölainsäädännön uudistamisessa on nivottava muun muassa ympäristönsuojelulaki, maa-aineslaki ja laki ympäristövaikutusten arvioinnista.

Periaatteessa ympäristönsuojelu- ja maa-aineslain yhdistäminen tuntuu järkevältä, mutta olennaista on, että luontoarvojen huomioiminen sisällytetään uuteen lakiin. Nykyinen tulkinta siitä, että maa-aineslain mukainen lupa ei ole ympäristöluvan edellytys, on vähintäänkin kustannustehotonta viranomaisten ajankäyttöä. Jos maa-aineslupaa ei myönnetä, ympäristölupa on käytännössä lähes aina tarpeeton.

Miksi siis pyörittää kallista viranomaisprosessia aivan turhaan?

Laki ympäristövaikutusten arvioinnista on sekin esitetty yhdistettävän ympäristönsuojelulakiin. Nykyisellään turhan harvoin ja suurissa kohteissa esiin tulevan yvan ja ympäristöluvan erilainen luonne jää monille kansalaisille epäselväksi. Ihmiset saattavat olettaa, että yva-tilaisuuksissa esitetyt kannanotot huomioidaan ympäristöluvassa, vaikka heidän pitäisi toistaa vaatimuksensa ympäristölupaprosessissa.

Outoja ovat näkemykset, joiden mukaan yhteysviranomaisen edellyttämiä täydennyksiä yva:an ei tarvitsisi tehdä.

Turhien valitusten ongelmaa ei ole

Keskeinen ongelma Suomen ympäristölainsäädännössä on, että lakien ympäristömyönteinen henki ei toteudu lupaprosesseissa. Erinäisillä ohjeistuksilla on vesitetty laki toisensa jälkeen. Eipä ihme, että suuri osa ympäristöluvista, joista joku älyää valittaa, tulee Vaasan hallinto-oikeudesta uudelleen valmisteltavaksi tai päättyy valittajien näkemysten huomioimiseen.

Korkeimpaan hallinto-oikeuteen päätyvät asiat nekin usein johtavat luvittajien huomiotta jättämien seikkojen huomioimiseen.

Keskeisin muutoksenhakua koskevasta tutkimuksesta (Similä ym. 2006) nouseva viesti on, että niin sanottujen turhien valitusten ongelma on lähes olematon, ja lupajärjestelmän toimivuuden perspektiivistä energia tulee suunnata muuhun kuin valitusmahdollisuuksien heikentämiseen.

Viime vuosina paljon toivoa on laitettu ympäristöasioiden huomioimiseen maankäyttö- ja rakennuslain kautta. MRL-pohjainen lainsäädäntö antaakin hyvän pohjan ympäristöasioiden huomioimiseen, jos kunnan suunnittelijoilla ja päättäjillä on tahtoa tähän.

Jos tahtoa ei löydy, ympäristö- ja luontoarvojen huomioiminen supistuu kapea-alaiseksi erityislakeihin nojaavaksi laintulkinnaksi. Jos elyn virkamiehet eivät älähdä, ei ehkä säilytetäkään paikallisesti arvokasta lehtokorpea tai liito-oravan esiintymispaikkaa.

Toivoa siis sopii, että ympäristönsuojelulain kokonaisuudistus lähtee liikkeelle oikealla asenteella ja aikomuksella todella muuttaa lakia ympäristö- ja luontoarvot paremmin huomioivaksi. Nyt ei riitä, että sanamuotoja muutetaan, kuten vesilain kohdalla vähän tuntuu käyneen.

HELI JUTILA

Kirjoittaja on filosofian tohtori ja Hämeenlinnan ympäristöasiantuntija.

PÄIVÄN KUVA

MATTI HIETALA

Talvikalaan turvallisesti

Olosuhteet talvikalastukselle ovat hienot Mustasaaressa. Suomen pisin silta Raippaluotoon antaa maisemalle oman lisänsä. Talvikalastus on monen intohimoinen harrastus. Jäällä liikkuessa pitää kuitenkin muistaa turvallisuus. Paksusta lumipeitteestä johtuen helmikuun pakkaset ovat lisänneet jään paksuutta vain vähän. Talvikalalle lähtiessä pitää selvittää etukäteen jäätilanne ja paikat, joissa jää on virtauksista johtuen heikompaa.
Tärkeää on myös ilmoittaa läheisillesi minne ja kuinka pitkäksi aikaa olet kalaan menossa.

Luomun käyttö kasvaa

Suomessa luomutuotteiden kysyntä ylittää tarjonnan. Vaikka luomuala kasvaa, kysyntä kasvaa tällä hetkellä vielä enemmän.

Kokonaisluomuala on 185 000 hehtaaria, mikä on tietysti suhteellisen pieni osa kokonaispeltoalasta. Luomualaa tarvittaisiin puolet lisää, jotta kysyntä ja tarjonta olisivat tasapainossa.

Ulkoministeriön brändityöryhmä ehdotti taannoin, että puolet Suomen tuotannosta tulisi olla luomua. Tavoite on rohkea ja sitä on pidetty vaikeana saavuttaa. Kovin nopeasti tuohon tavoitteeseen ei päästä.

Luomu on kuitenkin maailmalla iso asia. Hyvä esimerkki ovat Saksan luomumarkkinat, jotka toimivat pitkälti ulkomailta tuodun luomuruuan varassa. Saksaan rahdataan luomutuotteita ympäri maailmaa Etelä-Amerikasta ja Uudesta Seelannista saakka.

Voidaan hyvin kysyä, onko ruuan kuljettamisessa pitkiä matkoja yleensäkään paljon mieltä. Vielä enemmän voidaan kysyä, eikö juuri luomun pitäisi olla lähellä tuotettua. Ruuan kuljettamisesta aiheutuva hiilijalanjälki on merkittävä tekijä.

Suomalainen vastaus on tietenkin lähiruoka. Mitä lähempänä ruoka voidaan kuluttajia tuottaa, sen parempi. Myös luomuruuan tulisi olla lähiruokaa aina kun mahdollista.

Luomun tuottajille markkinoiden kasvaminen on rohkaiseva viesti. Se kertoo siitä, että luomutuotannolla on Suomessa hyviä mahdollisuuksia myös tulevaisuudessa. Jos luomun kysynnän kasvu yhdistyy vielä lähiruuan kysynnän kasvuun, ollaan saavutettu paljon.

KOLUMNI: NIKLAS HOLMBERG

Vuoden tärkeimmät vaalit

Elämme todellista vaalivuotta.

Tuskin on Suomen kansa toipunut presidentinvaalien hurmoksesta, kun MTV3 jo työntää eetteriin Idols-laulukilpailun 6. tuotantokautta.

Syksyllä pitäisi vielä äänestää oman kunnan idoleita, jos oma kunta sattumalta vielä on olemassa.

Mutta järjestetään tänä vuonna yhdet vaalit, joilla on merkitystä ihan jokaiselle suomalaiselle. Tai ainakin niille, jotka tapaavat päivittäin syödä jotain.

Osuuskaupan edustajiston vaalit järjestetään eri puolilla maata maalis–toukokuussa. Ehdokkaaksikin ehtii vielä asettumaan ainakin pääkaupunkiseudulla.

Osuuskaupan vaaleissa ratkaistaan muun muassa se, mitä ruoka Suomessa maksaa ja kuinka suuri osuus hinnasta varisee tuottajan säkkiin.

> **Rakennetaanko uusia Prismoja vai jaetaanko bonuksia? Täytetäänkö hyllyt tuontitavaralla vai lähiruualla?**

niklas.holmberg@maaseuduntulevaisuus.fi

S-ryhmän myynti oli viime vuonna 11,5 miljardia euroa. Vertailun vuoksi Helsingin kaupungin menot olivat 4,1 miljardia.

Työikäiset ihmiset harvemmin tarvitsevat kunnallisia palveluita. S-ryhmän palveluita tarvitsevat ihan kaikki. Lähes puolet kaikista päivittäistavaroista kulkevat kaupasta kotiin Prisman, Salen tai S-marketin muovikasseissa.

”Asiakasomistaja” kuulostaa mukavalta, mutta kuinka moni melkein 2 miljoonasta vihreän kortin haltijasta ymmärtää, että hän todella omistaa palan Suomen suurinta kauppaketjua, tai että tuota mammuttimaista koneistoa hallitaan demokraattisesti.

Jäsenet valitsevat edustajiston, edustajisto valitsee hallintoneuvoston, hallintoneuvosto valitsee toimitusjohtajan.

Valtaa siis on tarjolla.

Rakennetaanko uusia Prismoja vai jaetaanko bonuksia? Kilpaillaanko hinnalla vai laadulla? Täytetäänkö hyllyt tuontitavaralla vai lähiruualla? Kuinka ahtaalle tavarantoimittajat painetaan?

Luulisi kiinnostavan niin kuluttajia kuin tuottajia.

Kaupan toiminnassa riittäisi muutenkin parannettavaa. Kehittyneiden maiden talousjärjestö OECD moitti hiljattain Suomen vähittäiskauppasektoria tehottomuudesta. OECD:n laskelmien mukaan Suomen bruttokansantuote olisi 6 prosenttia korkeampi, jos kaupan tuottavuus olisi täällä samalla tasolla kuin Ruotsissa.

Järjestön selvitysten mukaan tehottomuus johtuu, yllätys, yllätys, kaupan keskittymisestä, liiallisesta sääntelystä ja kaavoituspolitiikasta.

Erityisiä nuhteita OECD antaa siitä, että kauppakeskusten rakentaminen muualle kuin kaupunkien keskustoihin halutaan kieltää.

Tämä vapaavuorelaisten ja soininvaaralaisten hellimä tavoite tappaa sen vähänkin kilpailun mitä kaupan alalla on ja ohjaa rakentamisen kaikkein kalleimmille tonteille.

Ainakin Pirkanmaalla paikalliset tuottajat ovat heränneet ja koonneet vaaleihin omat listansa suomalaisen ruuan puolesta.

Samanlainen edunvalvonta olisi vielä mahdollista ainakin Suomen suurimmassa ruokakaupassa HOK-Elannossa, jossa listat menevät kiinni vasta maaliskuun alussa.

Timo Kaunisto esitti taannoin tässä lehdessä, että viljelijöiden pitäisi perustaa oma kauppaketju. Se voi olla edessä jos mikään muu ei auta.

Ensin kannattaisi kuitenkin yrittää vallata takaisin se edellinen tuottajien perustama kauppaketju.

LEHTIKATSAUS

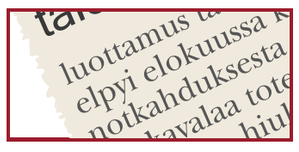

Neekerit siistitty pois kielestä

Suomen kielestä on siistitty neekerit pois. Silti pinnan alla kuohuu, pohtii **Savon Sanomat**. *”Näkymätön kielipoliisi valvoo kaikkialla, ettei kukaan kunnon ihminen pääse lausumaan sopimattomia. Mielenkiintoista on, että yleinen yhteiskunnallinen ilmapiiri on muuttunut aivan päinvastaiseen suuntaan.*

Pinnan alla kytee vahva vieraan pelko ja jopa suoranainen muukalaisviha.

Irvokkainta on tämän päivän vierasvastaisuudessa se, että ilman vierasmaalaisia ei yksikään Euroopan maa selviä tulevaisuuden töistään. Siinä ei auta lyödä tulijoita kynsille etu- eikä takakäteen, muuten jää apu saamatta.”

Julkisuus estää suhmuroinnin

Kalevan mukaan korruptio ei ole Suomessa suoraa, vaan se on pesiytynyt erilaisiin rakenteisiin. *”Suomi on pieni herrasmiesten klubi, jossa suppea joukko vaikutusvaltaisia henkilöitä pystyy junailemaan asioita haluamallaan tavalla.*

Poliittiset virkanimitykset, julkiset hankinnat, lupien myöntäminen, työeläkelaitosten hallintomalli ja suhteet puolueisiin, monopolien ja säätiöiden hallinnointi ja vähittäiskaupan keskittyneisyys altistavat väärinkäytöksille.

Valvonnan tehostaminen, julkisuus, läpinäkyvyys ja sidosten tiedostaminen ovat korruptionvastaisen toiminnan kulmakiviä.”